

DANUTA KOPEĆ

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Sprawozdanie z VIII Międzynarodowej Konferencji pt.: „Interdyscyplinarne Konteksty Pedagogiki Specjalnej – Miejsce Innego we współczesnej refleksji naukowej”

W dniach od 19 do 20 kwietnia 2017 r. w Poznaniu odbyła się VIII Międzynarodowa Konferencja organizowana przez Zakład Specjalnych Potrzeb Edukacyjnych Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Konferencja ma charakter cykliczny i znana jest teoretykom i praktykom związanym z obszarem edukacji i rehabilitacji osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami już od 2007 r. W bieżącej konferencyjnej odsłonie organizatorzy zaproponowali zmianę jej tytułu na: „Interdyscyplinarne Konteksty Pedagogiki Specjalnej”. Zdaniem Przewodniczącej Komitetu Naukowego Konferencji, prof. dr hab. Iwony Chrzanowskiej, „[z]miana tytułu podyktowana jest refleksją, której sednem wydaje się konieczność poszukiwania współcześnie adekwatnej płaszczyzny dla rozważań nad «miejscem Innego» już nie tylko, w naukach o wychowaniu, ale znacznie szerzej w interdyscyplinarnych odsłonach. Problematyka niepełnosprawności, specjalnych potrzeb edukacyjnych wymaga współcześnie rozważań wyprowadzanych i wprowadzanych «z» i «do» innych nie tylko dyscyplin naukowych, ale i obszarów wiedzy. Dorobek pozapedagogiczny dyscyplin nauk społecznych i innych obszarów nauki odnoszący się do problematyki niepełnosprawności, osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, jest już faktem. Nie da się mu zaprzeczyć. Wartością wydaje się w tym kontekście być zarówno bezdyskusyjny ich wkład w rozwój rozważań nad problematyką, jak również krytyczna, a czasami kontrowersyjna percepcja rzeczywistości życia i funkcjonowania osób z niepełnosprawnością, o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Uznanie powyższego, tym bardziej wskazuje na konieczność i znaczenie naszej

obecności w dyskursie”¹. Wart zauważenia jest fakt, że w celu zachowania ciągłości rozważań konferencyjnych realizowanych od 2007 r. Organizatorzy Konferencji pozostawili jej pierwotny tytuł: „Miejsce Innego we współczesnej refleksji naukowej”, umieszczając go w podtytule konferencji.

Dwa podmioty: Komitet Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk oraz Pani Dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska objęły konferencję swym patronatem.

Interdyscyplinarny charakter konferencji pozwolił na percepcję poruszanych problemów z perspektywy różnych dyscyplin naukowych reprezentowanych przez uczestników wydarzenia. Grupa prelegentów składała się z: pedagogów specjalnych, pedagogów, psychologów, socjologów, logopedów oraz lekarzy. Warto zaznaczyć, że w konferencji wzięły udział osoby znajdujące się na różnych etapach drogi naukowej: doktoranci, doktorzy oraz samodzielni pracownicy nauki. Wśród uczestników konferencji byli również naukowcy reprezentujący izraelskie ośrodki naukowe.

Konferencja została uroczyście otwarta przez Panią Dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych prof. dr hab. Agnieszkę Cybal-Michalską. Następnie wszyscy uczestnicy konferencji zostali powitani przez Przewodniczącą Komitetu Naukowego prof. dr hab. Iwonę Chrzanowską i zaproszeni do aktywnego udziału we wszystkich konferencyjnych spotkaniach. W ramach Konferencji organizatorzy zaproponowali trzy kategorie konferencyjnych spotkań, a mianowicie: obrady plenarne, obrady w sekcjach oraz konsultacje indywidualne.

Obrady plenarne odbyły się w czterech sekcjach, pierwszego dnia dwie sekcje i drugiego dnia dwie sekcje. W ich ramach swoje referaty głosili samodzielni pracownicy nauki, reprezentujący ośrodki naukowe z całego kraju. Jako pierwszy w pierwszej sekcji obrad plenarnych głos zabrał prof. dr hab. Bogusław Śliwerski (Uniwersytet Łódzki, Akademia Pedagogiki Specjalnej), który w swoim wystąpieniu zarysował kondycję polskiej pedagogiki jako nauki. Apelował o uważność i dbałość wszystkich pracowników nauki w kontekście jakości realizowanych projektów badawczych, których finalnym etapem są publikacje naukowe. Następnym prelegentem był prof. dr hab. Andrzej Twardowski (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza), który zaprezentował specyfikę *disability studies* jako egzemplifikację

¹ I. Chrzanowska, *Zaproszenie na Konferencję: „Interdyscyplinarne Konteksty Pedagogiki Specjalnej – Miejsce Innego we współczesnej refleksji naukowej”*, Poznań 2017.

interdyscyplinarnego podejścia do niepełnosprawności. Z kolei wystąpienie prof. dr hab. Zenon Gajdzica (Uniwersytet Śląski) dotyczyło problemów interpretacyjnych uzyskanych danych w ramach jakościowego studium przypadku. Dr hab. Teresa Żółkowska, prof. US (Uniwersytet Szczeciński) w swoim referacie zaprezentowała różne sposoby recepcji pojęcia władzy i ich wpływ na przebieg procesów edukacyjnych i rehabilitacyjnych. Natomiast dr hab. Grażyna Dryżałowska, prof. UW (Uniwersytet Warszawski) przedstawiła „mapę wyobcowanych obszarów integracji” w polskim systemie edukacji. Skonstatowała również, że w obszarze polskiej pedagogiki specjalnej maleje liczba prac naukowych traktujących o integracji i problemach związanych z jej realizacją.

Na początku drugiej części obrad plenarnych pierwszego dnia konferencji głos zabrał prof. dr hab. Amadeusz Krause (Uniwersytet Gdański). Omawiając wyzwania, jakie stoją przed współczesną polską pedagogiką specjalną, odwoływał się do swoich doświadczeń eksperta Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Natomiast dr hab. Grzegorz Szumski, prof. APS (Akademia Pedagogiki Specjalnej) w swoim wystąpieniu zwrócił uwagę na bardzo często pomijany w edukacji włączającej, zarówno przez praktyków, jak i teoretyków, efekt Pigmaliona. Kolejny prelegent – dr hab. Jarosław Bąbka, prof. UZ (Uniwersytet Zielonogórski) wyjaśnił mechanizmy wykluczenia społecznego. Referat dr hab. Sławomiry Sadowskiej, prof. UG (Uniwersytet Gdański) dotyczył diagnozy osoby z niepełnosprawnością intelektualną w kontekście trzech kategorii wiedzy wyróżnionej przez Kowalika: teoretycznej, instytucjonalnej oraz potocznej. Natomiast wystąpienie dra hab. Jacka Pyżalskiego, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza) oraz dra Piotra Plichty (Uniwersytet Wrocławski) dotyczyło problemów świata online analizowanych z perspektywy dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz ich rodziców. Obrady plenarne pierwszego dnia konferencji zakończyła swoim wystąpieniem dr hab. Dorota Podgórska-Jachnik, prof. UKW (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), prezentując problematykę „dobrej” i „złej” charytatywności w kontekście nowego wymiaru wsparcia społecznego.

Drugiego dnia konferencji trzecią sesję plenarną rozpoczął referat dr hab. Danuty Kopeć, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza) dotyczący paradygmatu relacyjnego w pedagogice osób z niepełnosprawnością. Następnie dr hab. Beata Borowska-Beszta, prof. UMK (Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika) w swoim wystąpieniu podjęła temat wpływu antropologii kulturowej na studia nad niepełnosprawnością, nawiązując

tym samym do referatu prof. dr hab. Andrzeja Twardowskiego. Z kolei dr hab. Marcin Wlazło, prof. US (Uniwersytet Szczeciński) omówił socjopedagogiczne konteksty zwielokrotnionej odmienności na przykładzie migracji i niepełnosprawności. Referat dr hab. Remigiusza Kijaka (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) dotyczył percepcji roli rodzica i partnera przez osoby z głębszą niepełnosprawnością intelektualną. Dr hab. Mieczysław Dudek, prof. SAN (Społeczna Akademia Nauk w Łodzi), bazując na zgromadzonych przez siebie danych empirycznych w trakcie zrealizowanego projektu badawczego, wyróżnił strategie radzenia sobie ze stresem przez rodziców dzieci z ASD. Wystąpienie dr hab. Renata Marciniak-Firadza (Uniwersytet Łódzki) było poświęcone specyfice kompetencji słotwórczej dzieci z lekką niepełnosprawnością intelektualną.

Czwarta sesja plenarna została rozpoczęta wykładem dr hab. Anny Jakoniuk-Diallo, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza) dotyczącym wzywań, jakie stoją przed pedagogiem w kontekście kształcenia dwukulturowego, którego uczestnikami są dzieci dwujęzyczne. Natomiast dr hab. Beata Cytowska, prof. UW r (Uniwersytet Wrocławski) oraz dr hab. Edyta Zierkiewicz, prof. UW r (Uniwersytet Wrocławski) dokonały rzadkiej w obszarze polskiej pedagogiki specjalnej analizy niepełnosprawności intelektualnej w kontekście refleksji feministycznej. Dr hab. Tadeusz Pietras, prof. UM (Uniwersytet Medyczny) w swoim wystąpieniu zwrócił uwagę na procesy inkluzji i integracji w odniesieniu do osób chorych psychicznie. Do jego wystąpienia nawiązywała dr hab. Bernadetta Szczupał, prof. APS (Akademia Pedagogiki Specjalnej), referując zagadnienia dotyczące przestrzegania praw pacjentów z niepełnosprawnością w szpitalach i domach pomocy społecznej. Z kolei dr hab. Małgorzata Czerwińska, prof. UZ (Uniwersytet Zielonogórski) omówiła zagadnienia dotyczące kultury informatycznej osób z wadą wzroku. Dr hab. Eva Zamojska, prof. UAM (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza) w swoim referacie dokonała analizy aspektów poznawczych i etycznych wybranych obrazów filmowych i literackich z punktu widzenia osoby bez niepełnosprawności. Ostatnią sesję plenarną zakończyło wystąpienie dr hab. Agnieszki Żyty, prof. UWM (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski) dotyczące self-adwokatów z niepełnosprawnością intelektualną.

Obrady w sekcjach odbywały się pierwszego dnia konferencji i ogniskowały się wokół czterech problemów badawczych:

- sekcja pierwsza: percepcja rzeczywistości życia i funkcjonowania rodzin osób z niepełnosprawnością,

- sekcja druga: interdyscyplinarna współpraca nauki i praktyki wobec dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
- sekcja trzecia: wielowymiarowość dorosłości osób z niepełnosprawnością,
- sekcja czwarta: interdyscyplinarne konteksty rozważań nad niepełnosprawnością.

Prelegentami w sekcjach byli młodszy pracownicy nauki oraz doktoranci.

Nową kategorią spotkań konferencyjnych pierwszego dnia konferencji były indywidualne konsultacje z samodzielnymi pracownikami nauki przeznaczone dla młodych adeptów nauki stojących przed kolejnymi wyzwaniami związanymi z pracą naukową: pracą doktorską czy habilitacyjną.

VIII Międzynarodowa Konferencja: „Interdyscyplinarne Konteksty Pedagogiki Specjalnej – Miejsce Innego we współczesnej refleksji naukowej” stworzyła przestrzeń do prezentacji ważnych, ujmowanych interdyscyplinarnie problemów związanych obszarem edukacji i rehabilitacji osoby z niepełnosprawnością z perspektywy teoretyków i praktyków. W jej ramach, co jest bardzo istotne, pojawiła się również możliwość dyskusji oraz wymiany myśli.

Konferencja została zamknięta przez Przewodniczącą Komitetu Naukowego Konferencji – prof. dr hab. Iwonę Chrzanowską, która podziękowała wszystkim jej uczestnikom za aktywny i twórczy udział we wszystkich wymiarach konferencyjnego spotkania.